

Такриз

ба автореферати диссертатсияи номзадии Мансурзода Наргиса Мансур дар мавзуи “Ташаккули арзишҳои ахлоқӣ-башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути адабиёти бачагона дар таълими забони тоҷикӣ” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.5.3. Назария ва методикаи забони тоҷикӣ.

Дар адабиёти педагогӣ ва раваншиносӣ арзишҳои ахлоқӣ-башардӯстӣ ҳамчун натиҷаи муҳими татбиқи ҳадафҳои таҳсилоти ибтидоӣ қисмате аз он шарҳ дода шудааст.

Мавзуи интихобнамудаи муҳаққиқ Мансурзода Наргиса Мансур хеле муҳим буда, барои татбиқи босамари технология ва ташаккули арзишҳои ахлоқӣ- башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути адабиёти бачагона дар омӯзиши забони тоҷикӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ равона гардидааст.

Диссертатсия аз муқаддима, се боб, аз ҷадвали диаграмма, хулосаҳо ва феҳристи адабиёти истифодашуда иборат мебошад.

Муҳаққиқ дар рисолаи хеш таҳқиқоти як қатор муҳаққиқони ватанӣ, рус ва хориҷиро доир ба масъалаҳои тарбияи ахлоқӣ- башардӯстӣ таҳлилу баррасӣ намудааст. Инчунин дар таҳлили қори диссертатсионӣ барои муқамалтар гардидани тарбияи ахлоқӣ-башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар таълими забони тоҷикӣ аз осори мутафаккирони тоҷику форс истифода бурда, бо роҳу воситаҳои технологияҳои педагогӣ дар амал татбиқи онро нишон додааст.

Муҳаққиқ рушди арзишҳои ахлоқӣ-башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоиро тавассути адабиёти бачагона, яъне ба воситаи афсонаҳо ҳикояҳои пурмазмунӣ ахлоқӣ, шеърҳои таронаҳои инсондӯстонаи шоирону адибон баррасӣ кардааст.

Боби якум “Асосҳои назариявӣ ва методологии ташаккули арзишҳои ахлоқӣ- башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар таълими забони тоҷикӣ” номгузорӣ гашта, он ба ҷанбаҳои муҳимми тарбияи башардӯстӣ, ахлоқӣ, меҳнатдӯстӣ ва ватандӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ, робитаи мустақими арзишҳои миллӣ ва умумибашариё дар омӯзиши забони тоҷикӣ нишон дода, нақш ва арзишмандии адабиёти бачагонро баррасӣ намудааст.

Зербоби якум “Моҳияти арзишҳои ахлоқӣ-башардӯстӣ ва имкониятҳои адабиёти бачагона дар ташаккули онҳо” ном дорад, муҳаққиқ ба масъалаҳои рӯ овардааст, ки талаботи ҷомеаи муосир онро тақозо менамояд. Ин арзишҳо ба таври мунтазам тавассути дарс, муносибати омӯзгор, муҳити мактаб ва ҳамкории оила амалӣ гардад, албатта кӯдак ба шахси боодоб, ҳудогоҳ ва ҷомеапазир табдил меёбад.

Боби дууми диссертатсия “Хусусиятҳои методии ташаккули арзишҳои ахлоқӣ-башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути адабиёти бачагона дар таълими забони тоҷикӣ” номида шуда, дар он муҳимтарин ҷанбаҳои таъмин намудани таълими самарабахши забон барои хонандагони синни хурди мактабӣ, наздик кардани маводи таълимӣ ба муҳиту ҷаҳонбинии кӯдак ва ҷолибу шавқовар сохтани он бо роҳҳои гуногун мебошад.

Ҳангоми таҳия ва ташкили дарсҳои синфҳои ибтидоӣ бояд диққати асосӣ ба хониши бадеӣ, малакаҳои худшиносӣ, ҳудогоҳӣ ва худинкишофи шахсияти башардӯстонаи ҳудро рушд диҳанд. Ин раванд ба кӯдак имконият медиҳад, ки арзишҳои инсонӣ ва муносибатҳои некро на танҳо фаҳмад, балки дар рафтор ва амалияи ҳаррӯзаи худ татбиқ намояд.

Муҳаққиқ равияҳои асосии илмиро дар самти омӯзиш ва ташаккули сифатҳои ахлоқӣ-башардӯстӣ тавассути истифодаи адабиёти бадеии бачагонаи дар раванди таълиму тарбия муайян намудааст. Ӯ бо мисолу

далелҳои ҳаёти дар хонандагони хурдсол тарбия намудани сифатҳои ахлоқӣ- башардӯсти дар дарси забони тоҷикӣ тавассути адабиёти бачагонаро бо маҳорату малакаҳои илмӣ-эҷодӣ кӯшиш намуда, пешкаш гардонидааст.

Муҳаққиқ нишон додааст, ки адабиёти бадеии бачагона метавонад ба ҷаҳонбинӣ, эҳсосот ва ҳолати равонии хонандагони синфҳои ибтидоӣ таъсири ҷиддӣ гузорад ва онро дар кори диссертатсионии ҳеш таҳқиқ намуда, муайян намудааст. Матнҳо пешниҳодгардидаи китоби дарсиро бо шарҳу таҳлили мушаххас нишон додааст.

Зерфасли ин боб бо номи **“Роҳҳо, усулҳо ва воситаҳои методии ташаккули арзишҳои ахлоқӣ-башардӯсти дар таълими забони тоҷикӣ”** гузошта шудааст. Имкониятҳои беҳтарини роҳу воситаҳои афзалиятноке, ки ба раванди ташаккули шахсияти воқеан инсондӯст ва комил мусоидат мекунанд, дар низоми таҳсилот ва тарбияи башардӯстии насли наврас мавриди баррасӣ қарор дода шуданд. Таҳқиқу баррасии қорҳои озмоишӣ, натиҷаи баланд бардоштани сатҳи арзишҳои ахлоқӣ-башардӯсти дар таълими забони тоҷикии хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути адабиёти бачагона хеле равшану аниқ аз ҷониби муҳаққиқ пешниҳод гардидааст.

Маълум гардидааст, ки муҳаққиқ дар навишт ва эҷодӣ кори диссертатсионӣ масъулият ва мустақилияти баланди илмӣ-эҷодӣ дошта, кори илмӣ хешро ба талаботи муносири илмӣ нигаронида таҳқиқ намудааст.

Новобаста ба дастовардҳо дар қор таҳқиқотӣ баъзе камбудихо мушоҳида мегардад:

1. Дар қор баъзе ҳатоҳои ҷузъӣ ва техникаӣ дида мешавад.

Вале ин камбудиҳо мазмуни кори диссертациониро халалдор намегардонад.

Автореферати диссертатсияи Мансурзода Наргиса Мансур дар мавзуи **“Ташаккули арзишҳои ахлоқӣ-башардӯстии хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути адабиёти бачагона дар таълими забони тоҷикӣ”** барои дарёфти дараҷаи илмӣ ба талаботи Низомномаи намунавӣ оид ба тартиби додани дараҷаи илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27.12.2024 таҳти №493 тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.5.3. Назария ва методикаи забони тоҷикӣ.

Муқарриз:

номзади илмҳои педагогӣ,
мудир кафедраи забони русии
ДДМИТ

Г. Т. Наврӯзова

Суроға: 734067, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, ноҳияи Сино,
кучаи Нахимов, хучраи 64 /14
Телефон: (+992) 900900978
E-mail: navruzova72@mail.ru

“Имзои Г.Т. Наврӯзоваро тасдиқ мекунам”:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси Донишгоҳи давлатии молия
ва иқтисоди Тоҷикистон

18.09.2026

Мирҷамолов М.А.